# אור המאיר — תזריע



בפסוק ואיש כי ימרט ראשו קרח הוא ואם מפאת פניו ימרט ראשו גבח הוא טהור הוא ופירש רש"י ואם מפאת פניו משפוע קדקד כלפי פנים קרוי גבחה ומשפיע קדקד כלפי אחוריו קרוי קרחת ותרגום גלוש. ולכאורה אינו מובן והנראה בהקדם מאמרם ז"ל דאיתא בגמרא תניא אמר שמעון הצדיק מימי לא אכלתי אשם נזיר טמא אלא אחד פעם אחת בא אדם אחד נזיר מן הדרום וראיתיו שהיה יפה עינים וטוב רואי וקווצותיו סדורות לו תלתלין אמרתי לו בני מה ראית להשחית שערך זה נאה אמר לי רועה הייתי לאבא בעירי והלכתי למלאות מים מן המעיין ונסתכלתי בבואה שלי ופחז יצרי עלי ובקש לטורדני מן העולם אמרתי לו רשע וכו' העבודה שאגלחך לשמים מיד עמדתי ונשקתיו על ראשו אמרתי בני כמותך ירבו נזירי נזירות בישראל וראוי לשום לב ולהבין דברי חכמים מה משמיענו הגמרא בזה שהנזיר היה יפה עינים וטוב רואי וקווצותיו סדורות לו תלתלין מאי יחוס בזה הלא עינינו רואות כל בחורי קלי הדעת הולכים בחושך ושערותם סדורות תלתלין וגם קשה דקדוק הלשון אומרו מה ראית להשחית שערך זה נאה ומהראוי לומר שערך נאה בלא זה וגם מה שהשיב לו הנזיר רועה הייתי לאבא בעירי מה נפקא מינה אם היה רועה לאבא או לעצמו. והנראה כי הנה כבר ביארנו פ"ה ומי כעמך ישראל גוי אחד בארץ והכוונה שאנו בנ"י נקראים דורשי יחודך ע"ש שאנו דורשים יחודו ואחדותו יתברך ומשיגים התפשטות אלהותו אפילו בארציות ומעלין ומגביהין הכל אל השורש נקודה ראשונה וזהו שרומז הכתוב להגיד שבא עם סגולה כאשר הכינו את לבם לדרוש אחדותו ויחודו ומי כעמך ישראל גוי קדוש כזה שיש להם שכל ותבונה להשיג אחד בארץ אפי' בארציות יודעין ומשיגין אחדותו ויחודו יתברך והנה אם אמר יאמר העובד א"כ אעשה כל מה שלבי חפץ כיון שאין לך דבר בעולם שלא יהיה שם ניצוץ הקדוש המחיה ומעלה משם נ"ק לשורשו ידוע תדע כי לאו כל מוחא סביל דא לדעת ולהבין איך ליקח לעצמו רמיזא דחכמתא מכל דבר בעולם ואפילו ממדריגות הפחותים והנמוכים ולכן אל יכניס א"ע במתכוין לעבוד עבודתו בבחי' מדריגות התחתונים וכבר הוכחתי על פניהם האומרים ככה בביאור פ"ה והיה כי יביאך ה' אל ארץ הכנעני וגו' ע"ש והלואי והיה לבבם זה להם לדעת ולהשכיל לעבוד את בוראם בתורה ותפלה ראיתי בני עליה והמה מועטים ואיך יעלה על הדעת לומר שכחם יפה להשלים את נפשם לעבוד עבודתם אפילו מענייני גשמיות מדריגות התחתונים וביארנו פ"ה שהנביא הוכיח על פניהם דרשו מעל ספר ה' כלומר אם אין לכם שכל לדעת ולהבין איך לעבוד את הבורא בעת עוסקיכם בצרכי גופניות עכ"פ הכינו את לבבכם לדרוש ה' באמונה שלימה בעת תורה ולימוד מספר תורת ה' תעירו ותעוררו את האהבה בלבבכם גדלות ורוממות אלהותו יתברך ויראתו על פניכם ואיך לא יעטו כמעיל בשתם להעלות על הלב לדמות בנפשם שכחם יפה לעסוק בצורכי גשמיות וגם שם יתכן להם להעלות אותיות התורה ונ"ק למקומם הרמתה ולמה לא יכלמו ויבושו כיון שאין להם שכל ודעת להכניס בלבם אהבתו ויראתו יתברך אפילו בעת עוסקם בספר תורת אלהים ודוד המלך עליו השלום לבחינתו המעולה אמר על בחינתו בלבי צפנתי אמרתך למען לא אחטא לך ודבר גדול רמז בדבריו אפילו בעת שדברתי עם בני אדם דברי גשמיות מצרכיותם משאם ומתנם עכ"ז צפנתי אמרתך הנוגעים אליך בלבי ובמחשבתי חשבתי עבודת הבורא למען לא אחטא לך וכבר נודע שמלת אחטא משמעו לשון חסרון כלומר שלא אגרום חסרון לאותיות קדושים הנמשך בהעולם כי כבר זכרנו שאפילו בדיבורים של המון עם גם שם קורא קול פשוט פנו דרך ה' כמבואר למעלה להשיג משם שם השכינה ואברהם אע"ה אמר לעבדו השמר לך פן תשיב את בני שמה ולקחת אשה לבני משם וביארנו פ"ז במקומו ותוכן הדברים דאיתא בזוהר לערב רב אתהפך להו משה לשמה כלומר לאותן האנשים אשר נעדרים ונבערים מדעת לעבוד עבודתם בהתפשטות השכל להשיג בכל דבר בעולם חכמה הגנוזה לשם ממילא אתהפך להו ממשה בחי' הדעת לצירוף שמה ושממון ליפול תחת הזמן ממקרי פגעי הזמנים ולזה צוה אברהם לעבדו זקן ביתו השמר לך פן תשיב את בני שמ"ה רמז להנ"ל שאל יגרום לבנו בהשיב אותו לקחת אשה משם ותתהפך לו צירוף משה לצירוף שמ"ה כנ"ל כ"א להורות נתן בלבו ולזרעו אחריו עניני עבודתם באומרו ולקחת אשה לבני משם לרמוז עד"ה ויעש דוד שם שעם פרטי מעשיו וכל עצמו ומגמתו לעשות שם לשכינה אשה יראת ה' וכבר ביארתי כמה פעמים שאם אדם משיג ומבין בהאיך אנפין נראה ונדמה אליו יתברך באמצעות התלבשות מדריגותיו בכל חלקי עתים ורגעים זה נקרא קורא שם לשכינה כי לפעמים משיג התלבשות אלהות בחסד אל כל היום מדות רחמנות וקורא אותו ית' רחום וחנון וכן בשאר הכינוים הכל לערך הפעולה ובחי' התלבשותו יתברך שנדמה אליו מצד פעולותיו וזהו ולקחת אשה יראת ה' לבני ישראל אפילו משם ומשתמע לתרי אפי משם כמשמעו ממדריגות התחתונים וגם משם שם לעשות שם לאשה יראת ה' כאמור סוף דבר הכל נשמע היות זאת תורת האדם אם יש לו מדעת קונו להעלות איברי השכינה אמנם לא כל מי שרוצה ליטול את השם יבוא ויטול כי לאו כל מוחא סביל דא ואיתא בגמרא שלחו מתם איזהו בן עולם הבא וכו' ענוותן ישפל ברך שייף עייל שייף ונפיק וגריס באורייתא תדירא ולא מחזיק טיבותא לנפשיה יהבו ביה רבנן עינייהו ברב עולא בר אבא ולכאורה מנדע בעי לאיזה כוון כתבו חכמי התלמוד שאז בזמניהם נתנו חכמים עיניהם ברב עולא מה דהוי הוי ומה יצא לנו עתה בדורינו והנראה בדרך צחות כי נודע מה שכתוב בזוהר מאן דאיהו רב איהו זעיר ומאן דאיהו זעיר איהו רב וזאת תורת האדם לקנות בעצמו מדה טובה אפי' בעשות מעשים טובים ומעשה מצות וכדומה מעובדות המוטל על עם קרובו ישראל לעשותם אל יחזיק טובה לעצמו באשר שהרבה לעשות טוב יותר מזולתו להתפאר להיות לו שם בגדולים וידע נאמנה כיון שעולה לו על הדעת לחשוב ככה להחזיק טובה לעצמו גורם רעה לעצמו ח"ו שזה סיבת התרחקו מהבורא ב"ה ואדרבא המיר טוב ברע מה שראוי לדבק נפשו לבורא עולם באמצעות לימוד תורה ותפלה ומעשה מצות והשוטה אשר בחושך הולך ואין נוגה לו הנותן שמחה בלבו מעת תורתו ועשות מצותיו רבו גורם לו הרחקה מהבורא כי אין אני והוא וכו' לא כן מי שעיני שכל לו ובר לבב אדרבא כל עוד שמרבה להטיב ועוסק יומם ולילה בתורה ועבודה ומשיג רוממות אלהות ממאור התורה נפשו יודעת מאד איך שלא יצא ידי חובתו וקיצורו בעבודתו יתברך לגודל חסדיו העודפות על בני אדם וכל עת ממציא גרעון בעבודת עצמו להקטין א"ע לפני מי שגדול הימנו ואפשר לרמוז בדבריהם שלחו מתם איזהו בן עוה"ב ענוותן ושפל ברך שייף עייל שייף ונפיק והכוונה להיות שהאדם צריך להיות עייל ונפיק וע"ד דאיתא בזוהר כמה פעמים וכאה מאן דאיהו עייל ונפיק ומי שחננו אלהים להיות במדות ענוה ושפל ברך ומשים א"ע כשיריים ואינו חשוב בעיני עצמו לכלום אזי תמצא בו שייף עייל כלומר כשרוצה לעייל לעסוק בעבודה הבורא במדריגות עליונים שייף ושוחה ומרכין ראשו בפחד ומורא ומקטין א"ע לפני בוראו מי אני בריה קלה שאזכה לעייל לחפש בגנזי המלך בדברים העומדים ברומו של עולם והכל לרוב ענוותנותו וכן שייף ונפיק דהיינו לפעמים כשבא לעסוק במדריגות התחתונים צרכיותיו הגשמיות המוכרח בהם שאי אפשר זולתם מורא יעלה על ראשו ונרתע לאחוריו פן ואולי ילכד רגלו באבן היצה"ר וזהו שייף ונפיק כי זה נקרא בחינ' נפיק בצאתו עם פנימיות מחשבתו ממדריגות עליונים למדריגות התחתונים והנמוכים הגם שלבבו מבין ויודע שגם שם יש באמת אותיות התורה ונ"ק שיכול ליקח לעצמו רמיזא דחכמתא לאשתמודע בהון עלמין כמבואר לנו כמה פעמים על כל זה יראה ורעד יבא בקרבו ומתייראי לסמוך ולהשען על בינתו שלא ילכד ח"ו במצודת היצה"ר וזהו שייף ונפיק כלומר כשהוא בבחי' נפיק כמדובר שייף א"ע ושוחה במורא וחרד יחרד בקרבו כנזכר יהבי ביה רבנן עינייהי ברב עולא פי' מי שהוא רב וגדול בתורה ועבודה בתמים ואמת ואעפ"כ מחזיק א"ע כעולא משמעו לשון עולל ויונק

כתינוק קטן בר אבא כלומר בהיות כן מעשיו לקנות במדות ענוותן ואינו חשוב בעיני עצמו לכלום עושה מצירוף רב צירוף בר מלשון בר לבב ירצה שאינו רואה תמיד כ"א להיות לו בהירות הלב ומשים מגמתו והתאמצו להתבונן תמיד בחכמה הנקרא אבא ועתה תחזה דברי חכמים ורמיזתם לכל מקום שנתנו עינוהי בעבר ועתיד מי שהוא "רב "עולא "בר "אבא כנזכר המורה על מדות ענוה הרי זה בן עוה"ב וכל מקום שאתה תמצא ענותנותו שם אתה מוצא דשייף ועייל כשהוא מבחי' עייל לחפוש בגנזי המלך בדברים העומדים ברומו של עולם ופשיטא ששייף ונפיק בצאתו לעבוד עבודתו הגשמיית שייף במורא ופחד פן ילכד במצודת היצה"ר וכמו שזכרנו בפתיחת דברינו בני עליה המה מועטים להיות להם בהירות השכל לדעת ולהשכיל איך להעלות מדריגות התחתונים כ"א כאשר הביא ה' בעצמו לאחת מהמדריגות במתכוין אזי יעשה כל מעשיותיו לש"ש כי הוא יתברך רשאי ולא אתה בעצמך להכניס במתכוין לעסוק בדברי גשמים ם ולומר שתעלה משם אותיות התורה כנזכר ונחזור לענין שמעון הצדיק מימי לא אכלתי אשם נזיר כו' פעם אחד בא אדם נזיר מן הדרום ופי' במהרש"א למאי נפקא מיניה אומר שהיה מן הדרום מורה היותו חכם גדול ע"ד הרוצה להחכים ידרים וראיתיו שהוא יפה עינים וטוב רואי הכוונה בטוב ראייתו שהיה חכם גדול הכולל בינה יתירה נודעת לו לראות בכל מקום התלבשות אלהות וזה נקרא באמת טוב רואי שאינו רואה כי אם אלהות המלובש בכל דבר בעולם וקווצותיו סדורות לו תלתלין נודע מספרים שהשערות רומזין למותרי מוחין שדוחין לחוץ את השערות ולכן בחינת מותרות של אדם מכניס אותן ג"כ לבחינת שערות ובאותו הנזיר היו סדורות לו בחינת שערותיו המורי' מותרות הכל בהדרגה ובמתון רק לש"ש בהתקשרות והתלהבות הבורא לא לטובות הנאות עצמו כ"א להכניס בהם חכמה עליונה כמבואר לנו כ"פ אשר זאת תורת האדם לחבר חכמה תתאה לחכמה עלאה והיינו בהכניסו החכמה אל פרטי מעשיו ומחבר הבינה לעתים כאשר זכרנו ומבני ישששכר שהיו גדולים בתורה גדולים בחכמה יודעי בינה לעתים ע"ש. אמרתי לו בני מה ראית להשחית שערך כלומר מה ראית על ככה לדחות מעליך בחינות השערות המורים מותרי מוחין כיון שהן סדורות תלתלין הכל בהדרגה ובהתקשרות הבורא אדרבא זה נאה לו כלומר שערות כאלו נאים ויפים מתקבלים לרצון לפניו יתברך ומה לך להשחית אותם ומי יתן והיה כל או"א מישראל יהיו להם בחינת שערות סדורות כאלו להעלות את מותרי המוחין למרום שבתם ולמקורם כלפי דברי שמעון הצדיק מגיד משנה השיב לו רועה הייתי לאבא ידוע חכמה מורה לאבא עלאה וזאת עבודתי להכניס החכמה כל פרטי המדריגות הנפעלים בעולם לחבר חכמה עלאה לחכמה תתאה והלכתי למלאות מים מן המעיין כלומר להכניס מלוי הארה עליונה בהתפשטות החסדים הנקרא מים מן המעיין מחכמה עליונה שמשם נמשך קו החסדים כנודע וזאת מגמתי להעלות הכל אל השורש ונסתכלתי בבואה שלי ופחז יצרי עלי ובקש לטרדני מן העולם כיון שראיתי ככה שאוכל לבא ח"ו לידי גדלות והתפארות בני אדם כי כן דרכו של הצדיק ועניו דשייף ועייל ושייף ונפיק כנזכר לזה אמרתי לו רשע העבודה שאגלחך לשמים מיד עמדתי ונשקתיו על ראשו אמרתי בני כמותך ירבו נוזרי נזירות בישראל לשוב אל קונם אפי' מנדנוד קל אשר רואה למרחוק שיוכל לבא לידי חטא ח"ו וזה נקרא תגלחת שער המורה מותרי מוחין והנה בבחינת השלכת שער יש שתי סוגי בני אדם יש נולד קדוש מבטן אמו ומקדש ומטהר א"ע כל ימי חייו ממותרות ולא טעם טעם חטא מעולם וסוג ב' המקדשים ומטהרים את עצמם מעונות וחטאים וגנות מדותם ומרבים בגדרים וסייגים כי הם צריכים לכפול שמירתם בשימור רב לבל יכנס זר במחיצתם. והנה בחינת בעל תשובה שמשליך מעליו שערותיו הם מותרי מוחין שהשכיל עשות מתחלה אפשר לכנותם בשם גבח ות"א גלוש משמעו לשון שגלשו מהר גלעד שההר מקודם מלובש והתעטף מצאן ואחר שגלשו מהר נשאר פנוי ונקי מהם וכמו כן הבעל תשובה כשמסיר מעליו המותרות שעשה מתחלה נקרא נבח ואישים המשכילים אשר קדוש יאמר להם מבטן אמם אפשר לכנותם ולתארם בלשון קרח ומעתה בין תבין אשר לפניך:

ואיש כי ימרט ראשו קרח הוא טהור הוא כאן מדבר מאיש טהור וקדוש מבטן אמו ומריטת ראשו מורה השלכת מותרי מוחין על דרך הנזיר שזכרנו וזה לך האות על מי שקונה בעצמו מדות ענוה ושייף ועייל ושייף ונפיק במורא יפחד פן ילכד במצודה חרמו של היצה"ר ולכן מורט מעליו כל בחינת מותרות בודאי טהור וקדוש יאמר לו ואם מפאת פניו ימרט ראשו כאן מדבר מסוג ב' הנ"ל והכוונה הכתוב מורה באצבע טעם השלכתו את שערותיו ומורט את ראשו מכוחות הטומאה שנלכד במצודת היצה"ר ועתה רוצה לעזוב חטאיו מפאת פניו כלומר מבושת פניו בשם על הלב בהאיך אנפין יקום קדם מלכו של עולם ופחד ורעד למהר בתשובה בכדי להרים פניו בלא בושה וכלימה לפניו ית' גמר אומר הכתוב גבח הוא טהור הוא ירצה אעפ"י שלא מעצמו עשה תשובה כ"א מבושת פניו כנזכר עכ"ז גבח הוא כמה דאת אמר שגלשו מהר גלעד כיון שנגלש ונשאר נקי ממום גם הוא טהור וקדוש יאמר לו וכל מעשיו רצוים לפניו יתברך כאילו לא טעם טעם חטא מעולם כי כן דרכו יתברך עבור על פשע גבח הוא טהור הוא ודו"ק:

במשנה דאבות הלומד זקן למה הוא דומה לדיו כתובה על נייר מחוק והלומד ילד למה הוא דומה לדיו כתובה על נייר חדש נ"ל הענין ההפרש שבין נייר מחוק לנייר חדש כלפי דברינו הנאמרים באמת שגם שניהם שוין לטובה הנולד קדוש מבטן וגם הבע"ת קורא להם הכתוב טהור עכ"ז יש הפרש ביניהם מה שנרמז בבחינת הפרש של נייר מחוק לנייר חדש דאיתא בספר הקדוש הקנה מענין עשרה שמות שאינם נמחקים וביאר שכל אדם מישראל צריך לעשות מעשה מצותיו שיהיו נרשמים על לוח לבו ויעשה אותן בדחילו ורחימו ובאהבה עזה בכדי שיעשה ויחקק חקיקה שאינה מחוקה ע"ש לשונו והאמת כן הוא אם האדם מדבק א"פ עם פרטי מעשיו במדותיו יתברך כאשר חכמים הגידו הדבק במדותיו מה הוא רחום וכו' נמצא אם פועל רחמנות וחסד עם הבריות קונה בעצמותו כנוי שלו יתברך שנקרא גם כן רחום וכדומה לשאר המדות מה שפועל ועושה אותם נדמה עמהם אליו יתברך ונרשמים ונחקקים על לוח לבו אלו השמות וכנויים אמנם צריך לעשות חקיקה שאינה מחוקה כדברי הקנה ובהיפך ב"מ אם עושה מעשים רעים וקונה בעצמו מדות מגונות גורם ג"כ רשימה וחקיקה על לוח לבו משמות הטומאה כי לעומת ד"ה יש ז' תועבות הפכיים כנודע ואם הולך ח"ו ימים רבים בחושך ולא זר מתאות לבו ומותרות מתענוגות בנ"א הסכיל עשות רשומיו ניכר על לוח לבו משמות הטומאה בחקיקה שאינה מחוקה עד עת בא דברו לפני אלהים בתפלה ותחנונים ותוהה על הראשונות גם ה' מעביר חטאתו כי חפץ חסד הוא ומודה ועוזב ירוחם עכ"פ חובת גברא אם תקע לזר כפו ואשם נפשו מחוייב תחלה למחות שמות הטומאה הנרשמים ונחקקים על לוח לבו מכל וכל עד שלא ישאר אחריו רשימה ניכר כלל לא ואח"כ נאות לו בעשות מצותיו ולימוד תורה ותפלה ודבקו במדותיו יתברך הקדושים לרשום ולחקוק על לוח לבו שמות וכנוים קדושים והשכל נותן שבודאי אינו דומה אדם שלא חקק מימיו שמות טמאים על לוח לבו כי קדוש יאמר לו מבטן אמו אזי החקיקה אצלו ברורה וזכה כמו דיו כתובה על נייר חדש לשלול זולתו ואפשר לרמוז אשר שנו חכמים במשנה הלומד זקן למה הוא דומה לדיו כתובה על נייר מחוק רומז לזקן וכסיל שנשרש באולתו וחקק בעצמו שמות הטומאה ואח"כ עוב חטאיו והרבה לעשות תשובה ומעשים טובים אע"פ שכבר חלפו ועברו אותן הרשימת שהיו חקוקים על לוח הלב עכ"ז המלמדו דומה כמו שכותב בידו על נייר מחוק כנזכר לאפוקי הלומד ילד היינו לדוש מבתן ודומה לקטן שנולד ולא טעם טעם חטא מעולם ולכן החקיקה היא כמו על נייר חדש בלי מחיקה משמות לא טובים כי אם חקיקה שאינה נמחקת משמות וכנויים קדושים כמבואר א"ס נ"ו: